

Door **Fedor Gassner**

Bioloog en tekenexpert, Gassner Biologisch Risico Advies [www.gassneradvies.nl].

Teken in de tuin: vaker dan je denkt

Tekenbeten in de tuin zijn meer algemeen dan men denkt. Al jaren blijkt dat ten minste één op de drie tekenbeten die mensen via de website tekenradar.nl rapporteren in de tuin werd opgelopen. Misschien is dit ten dele een verklaring van het feit dat één op de drie mensen met de ziekte van Lyme nooit een tekenbeet heeft gezien. Enerzijds kan dit komen doordat mensen categorisch de grootte van een teek overschatten: een teek is meestal niet groter dan een plat maanzaadje. Aan de andere kant kan het zijn dat men überhaupt niet op zoek is geweest naar teken, want wie doet nou een tekencheck na bezoek aan de tuin?

Als je tuin op een bos lijkt kun je rekenen op tekenbeten. Maar zitten er ook teken in meer algemene tuinen? Het antwoord is ja: zelfs in stadse tuintjes midden in de bebouwde kom kom je teken tegen. Het zijn er vaak maar enkele, maar doordat de mens veel tijd doorbrengt en in nauw contact komt met het groen, bijvoorbeeld tijdens tuinieren, kun je ze toch tegenkomen.

Gelukkig moet je er nog enige moeite voor doen: de teek kan niet springen en beweegt zich zo weinig mogelijk en traag: ze zitten in hinderlaag op grassprietjes, takjes of dode bladeren dicht bij de bodem tot een hoogte van 1,5 meter.

Wel of geen teken in de tuin?

Allereerst moet je nagaan of het werkelijk over teken in de tuin gaat. Vanaf het moment dat een teek op het lichaam komt kan het soms nog uren duren voordat de teek tot bijten overgaat. Teken doen bovendien meerdere dagen over hun bloedmaal. Denk je de teek in de tuin opgelopen te hebben, kan het dus ook tijdens een boswandeling vorige week geweest zijn.

Ook zijn er enorm veel beestjes die erg op een teek lijken, denk aan de larven van lieveheersbeestjes, kleine spinnetjes, zogenaamde springstaartjes, mijten, bladluizen en ga zo maar door. De meeste van deze beestjes zijn onschuldig. Een eenvoudige manier om te checken of het om een teek gaat is door te proberen het beestje plat te drukken: bij teken (en vlooiën) lukt dit bijna niet! Kijk naar de onderstaande foto om de teek te herkennen. Maak je je echt zorgen? Stuur dan de vermeende teek op ter identificatie bij het KAD [<http://www.kad.nl/nl/diensten/onderzoek/determinatie>].

*De meest algemene teek in Nederland: de schapenteek *Ixodes ricinus*. Van links naar rechts: larve, nimf, volwassen mannetje en volwassen vrouwtje. Foto: Fedor Gassner.*

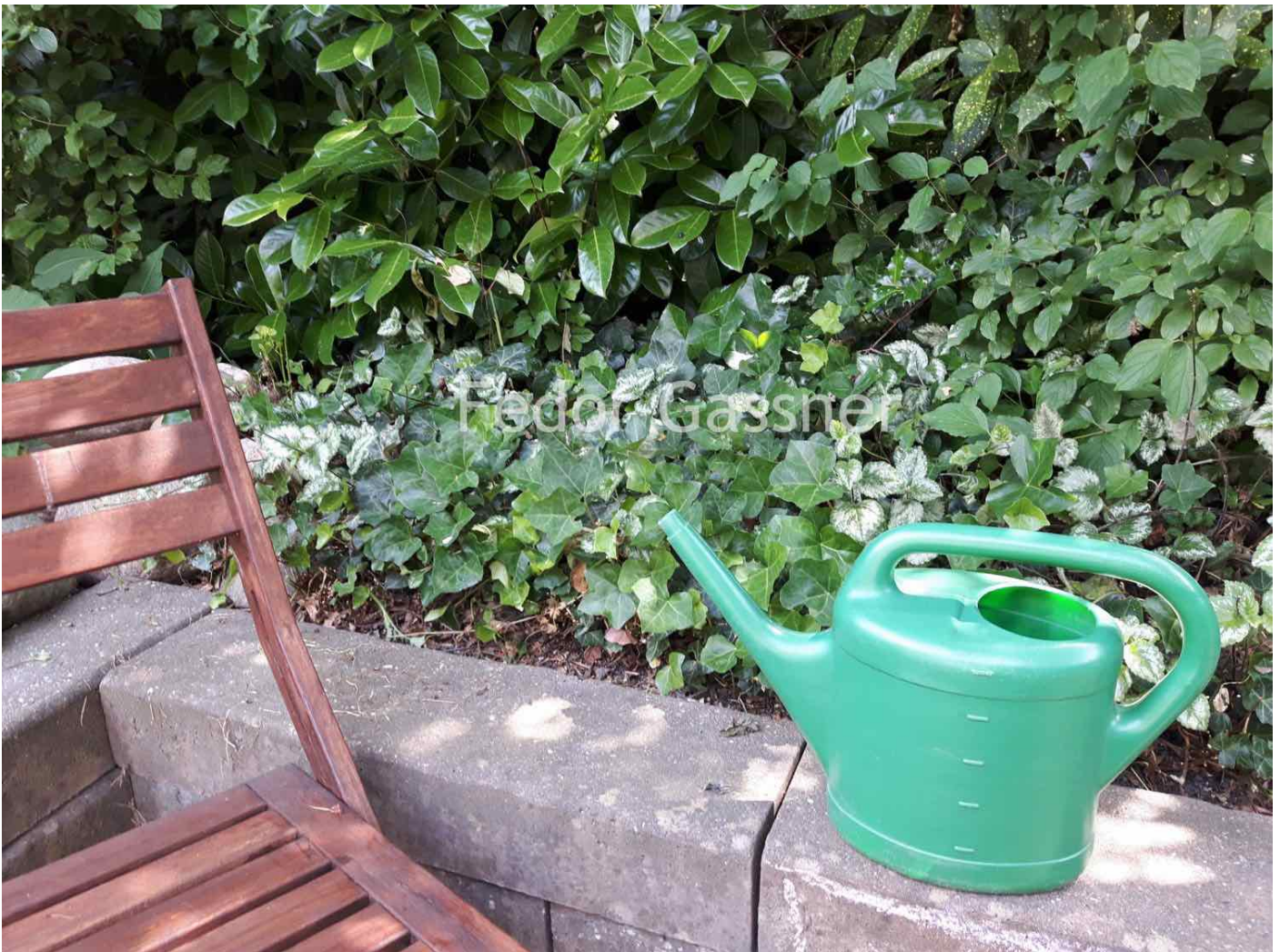

Wanneer kun je teken in de tuin verwachten? Er zijn twee voorwaarden die het de teek makkelijk maken:

1. Een vochtige bodem die vochtig blijft door een dikke laag dode bladeren ('strooisel'), hoog gras, klimop of kort gras met veel mos.
2. Aanwezigheid van gewervelde dieren, bijvoorbeeld muizen, ratten, egels, eekhoorns, katten, honden, hoefdieren zoals reën en grondbewonende vogels zoals merels.

Daarnaast komen soms specifieke tekensoorten voor op plekken waar vogels nestelen, zoals nestkastjes en boomholtes. De kans om door dergelijke teken gebeten te worden is echter klein: dergelijke teken hebben meestal voorkeur voor vogels.

Plekken waar je dus wél met teken te maken kunt krijgen zijn vooral schaduwrijke rijk begroeide plekken met bodemdekkende planten of strooisellaag. Dit zijn vooral plekken onder bomen, dicht langs en onder struikgewas. Ook op het grasveld kun je teken tegenkomen, maar dan bijna alleen op schaduwrijke plekken dicht langs struiken.

Zittend op de stoel op het terras is het nagenoeg uitgesloten een teek tegen te komen. Loop je tussen het klimop of de bosjes naast het terras, kun je rekening houden met tekenbeten. Voorkom dus overhangende vegetatie als je tekenvrij wilt zitten.

Er zijn dus ook heel veel plekken waar de kans heel klein is teken aan te treffen: op een goed onderhouden gazon, alle plekken met verharde ondergrond, op kale zandbodem, en stukken tuin die regelmatig geschoffeld of omgespit worden zoals de groentetuin of een bloemperk.

Op de kale regelmatig bewerkte aarde van de groentetuin voelen teken zich niet thuis.

Hoe kun je het best omgaan met teken in de tuin?

Er zijn verschillende manieren om om te gaan met teken in de tuin.

De belangrijkste: begrijp waar teken wel of niet kunnen zitten. Heb je contact gehad met het groen waar teken kunnen zitten, controleer dan je lichaam op tekenbeten.

Bedenk dan ook dat teken ook in de kleding achter kunnen blijven. Kleding kun je tekenvrij krijgen door deze op ongeveer 60 graden Celsius te wassen, of als de kleding droog is deze 10 minuten bij 60 graden Celsius in de droger te stoppen. Teken overleven maar een paar dagen in huis: je kleding een dag of vijf droog weghangen werkt ook afdoende.

Preventieve maatregelen zoals het gebruik van tekenwerende middelen, de broek in de sokken dragen en het dragen van dekkende of met permethrine geïmpregneerde kleding gaat wellicht te ver voor een dagelijks bezoek aan de tuin, maar kunnen wel helpen bij intensief contact met het groen, zoals tuinieren. Een tekencheck blijft dan evengoed noodzakelijk.

Woon je in een omgeving waar veel teken voorkomen, of zitten er veel teken in de tuin? Het is erg moeilijk de hele tuin tekenvrij te houden of te krijgen. Het is dan prettig plekken in de tuin te maken waar je kunt lopen of zitten zónder teken tegen te komen: verharde paden of terrasjes zonder overhangende vegetatie. Op verharde ondergrond voelen teken zich niet thuis en drogen ze in de zon snel uit. Op die manier kun je tóch zorgeloos genieten van de tuin. Mocht je dan wel tussen het groen moeten, weet je dat je maatregelen kunt treffen.

Aanvullende maatregelen die kunnen helpen (maar geen garantie bieden en vrij arbeidsintensief zijn):

- Maai het gras regelmatig, vooral op schaduwrijke plekken
- Voorkom mos tussen het gras
- Voorkom opbouw van een dikke permanent aanwezige bladerlaag op de bodem
- Schoffel of hark de ondergrond zo nu en dan
- Voorkom overhangende vegetatie op plekken waar je loopt of zit
- Houd huisdieren zoveel mogelijk tekenvrij
- Plaats eventuele voederplekken voor vogels boven een ondergrond waar teken niet overleven
- Voorkom wilde hoefdieren (zoals reeën) in de tuin.

Helaas zijn er in Nederland geen bestrijdingsmiddelen die geschikt of effectief zijn voor gebruik om teken in de tuin te doden. Er wordt bijvoorbeeld wel gewerkt aan biologische bestrijding met behulp van kleine aaltjes, maar deze methode is nog niet beschikbaar voor consumenten [link natuurbericht:

<https://www.naturetoday.com/intl/nl/nature-reports/message/?msg=22170>].